Arhivska oznaka:
HR-DARI-1107

Naslov:
Špoljar, Zlatko (arhivski fond, 1862-2004)

Vrijeme nastanka:
1862-2004 g.

Razina:
Fond

Klasifikacija:
K.3. - Osobni arhivski fondovi

Sadržaj:
Uz službene biografske činjenice dokumentirane osobnim ispravama, svojim sadržajem i količinom fond najviše otkriva o Špoljaru učitelju-namješteniku i Špoljaru svestranom glazbeniku i glazbenom pedagogu, nešto manje književniku. Većina serija je fragmentarna. Najbogatija je i najvrjednija serija glazbenog stvaralaštva, posebno podserija rukopisnih muzikalija, koja sadrži i dio njegovih neobjavljenih djela. U književnim rukopisima sačuvana su također neka neobjavljena i novija djela. U potpunosti izostaje gradivo vezano za njegov pedagoški i urednički rad, pedagošku i glazbenu teoriju, općenito za njegovo možda najdinamičnije razdoblje, između dva svjetska rata. Sačuvani su notni zapisi u višestrukim verzijama. Obilje zapisa narodnih napjeva govori o dubokom poštovatelju narodne tradicije i povjerenju u pučku predaju. Melografski notni blokovi i nabacane bilješke u njima o izvornim pjevačima ostavljaju poseban dojam autentičnosti. Gradivo, pogotovo iz područja stvaralaštva, uglavnom nije datirano, pa su rijetke bilješke o vremenu i mjestu nastanka nekog djela ili zapisa tim vrjednije. Fond sadrži dosta starijih publikacija, a za povijest scenske umjetnosti vrijedna je, iako mala, zbirka vjerojatno već raritetnih kazališnih plakata za predstave po Špoljarovim djelima kao i fotografije njihova uprizorenja. Izrazito fragmentarna serija fotografija nakon prvog preuzimanja gradiva 2012. godine išla je u prilog tadašnje ocjene sadržajne vrijednosti ukupnog fonda da on nedovoljno govori o privatnoj osobi Zlatka Špoljara, o njegovom intimnom svijetu. Fotografski zapisi preuzeti 2014. godine nisu samo bogato količinski i sadržajno upotpunili seriju fotografija, već u potpunosti mijenjaju sadržajni i doživljajni profil fonda u cjelini. Najvrjedniji, najizvorniji i najopsežniji dio serije čine negativi na staklu i plan-filmu iz 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća, uz rijetke izuzetke snimljeni Špoljarovim fotografskim aparatom i u autorstvu samog Špoljara, koji bogato vizualiziraju atmosferu života građanskog intelektualca i njegove obitelji između dva svjetska rata, njegove interese i autorski pristup svijetu oko njega. Na mnogim fotografijama iz tog razdoblja je prisutan i sam Špoljar u potpuno drukčijem raspoloženju, opuštenom i osobnom, u odnosu na službene fotografije iz različitih životnih razdoblja. Osim obitelji i prijateljskog kruga, Špoljar je kamerom bilježio prirodu, krajeve, ljude, njihove običaje, način života. Posebno su zanimljivi prizori iz Podkalničkog kraja i Hrvatskog primorja, a kao kuriozitet mogu se izdvojiti dva negativa nogometnog kluba Prvi HŠK Građanski Zagreb na novom stadionu. Negativi su, osim u izvornom obliku, u arhiv preuzeti i u digitalnim preslikama. Sačuvani negativi na staklu i plan-filmu značajan su izvor i sa stajališta povijesti fotografskih tehnika. Na izvornim pozitivima sačuvani su zapisi uprizorenja Špoljarovih djela u školama diljem Hrvatske i pulskom kazalištu 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća, a također iz tog razdoblja su fotografije Špoljara kao dirigenta sa zborom u Lovranu i nešto ranije snimljeni prizori Špoljara s učenicima raznih škola u kojima je radio poslije Drugog svjetskog rata. Dok se izvorne obiteljske snimke nastale između dva rata uglavnom u Zagrebu, pod Kalnikom i na ljetovanjima u Hrvatskom primorju odnose na razdoblje života dok je Špoljar bio u prvom braku, s učiteljicom Ružicom rođ. Trbuhović s kojom je imao dvije kćeri, Branku i Rajku, na digitalnim preslikama fotografija koje su ostale pohranjene u "obiteljskom albumu" nasljednika Zlatka Špoljara, sačuvani su uglavnom obiteljski prizori nakon Drugog svjetskog rata, iz drugog

Špoljarovog braka, s nastavnicom Nedom rođ. Ribarić s kojom je imao još dvije kćeri, Jasnu i Vesnu. Osim osoba Nede i Zlatka Špoljara kao i obiteljskih scena u Kastvu, Opatiji, Voloskom i, opet, Kalniku na preslikama su sačuvani prizori iz radnog, profesionalnog i društvenog okruženja Špoljarovih, pogotovo Nede, vezani uz rad u školama od 1945. do sredine 70-ih godina 20. stoljeća u Kastvu, Puli, Lovranu, Voloskom i Rijeci, pa je serija zanimljiv izvor za povijest školstva. Ako se izuzmu rijetki izvorni zapisi na poleđini sačuvanih pozitiva, bogatstvo fotografija u seriji nije popraćeno izvornim sadržajnim bilješkama. Većina fotografija je atribuirana na digitalnim preslikama naknadno na temelju obiteljskih sjećanja od strane darovateljice, Špoljarove kćerke Jasne Levak, ako uopće jest, i to tek djelomično i rijetke precizno, uz priličan vremenski odmak od zabilježenih događaja. Kao dio serije pohranjen je i dio fotografske opreme, odnosno izvorne ambalažne kutije za fotografski papir s pojedinim izvornim zapisima samog Špoljara o tehničkim detaljima kao i članova obitelji, a koje uz sam autorski materijal na negativima također svjedoče o Špoljaru kao vrsnom amateru, poznavatelju i zaljubljeniku u fotografski medij, ali i o samom povijesnom razvoju fotografske opreme i industrije.

Količina:
1.3 Metar

Vrsta gradiva:
rukopisi

spisi

plakati

Program

otisak

isprave

knjige

crtež

Dokument

Jezik:
Hrvatski

Latinski

Srpski

Talijanski

Slovenski

Njemački

Pismo:
Latinica

Ćirilica (srpska)

Posjednik:
Državni arhiv u Rijeci

Licenca:
Javno dobro

Mjesto (grad/općina):
VIRJE

OPATIJA

LOVRAN

KASTAV

BJELOVAR

LUDBREG

OZALJ

Pula

NOVI VINODOLSKI

KRALJEVICA

ZAGREB

Oznaka arhiva:
HR-DARI

Povijest:
Rukopisnu ostavštinu Zlatka Špoljara u jednoj velikoj ambalažnoj kutiji su 5.3.2012. godine Državnom arhivu u Rijeci predale kćerke Zlatka Špoljara, Jasna Levak i Vesna Špoljar. Gradivo je bilo u nesređenom stanju. U arhivu se pristupilo postupku sređivanja nakon kojeg je fond sadržavao 4 arhivske kutije. Naknadno je, 18.9.2012. godine, od strane obitelji arhivu predano gradivo u količini od jedne arhivske kutije. Uglavnom se odnosilo na, u fondu postojeće, serije pa je u njih i interpolirano. Naknadnom akvizicijom iz listopada 2014. godine došlo je do značajne dopune serije većom količinom fotografskih zapisa na različitim medijima, izvornih i u digitalnim preslikama, iz obiteljske ostavštine Špoljar i Ribarić. Tad je, uz ostalo arhivsko gradivo obitelji Špoljar i Ribarić, koje je interpolirano u druge postojeće serije, preuzeto 145 negativa na srebrnobromidnim želatinskim staklenim pločama (formati 9x12, 6,4x9) i nitroceluloznom plan-filmu sličnih formata, smještenih provizorno u četiri kutije (tri su izvorne ambalažne kutije za fotografski papir), 6 crno-bijelih izvornih pozitiva (naknadno u svibnju 2015. godine pridruženih još 4), i 5 optičkih diskova (3 DVD-a i 2 CD-a) s digitalnim preslikama preuzetih staklenih negativa, i digitalnim preslikama 105 pozitiva koji su i dalje ostali pohranjeni kod članova obitelji. Nakon osnovne podjele gradiva po fondovima Zlatko Špoljar (HR-DARI-1107) i Ivan Ribarić (HR-DARI-1233), prišlo se temeljitom preuređenju i novom opisu serije fotografija u ovom fondu, koji je zbog opsežnosti i složene strukture iziskivao poseban dodatak inventaru fonda iz 2012. godine. Opisi za preostalo gradivo tad preuzeto, a pripadajuće drugim serijama, interpolirani su u postojeći sumarni inventar fonda

Status dostupnosti:
JAVNO

Napomene:
Opća napomena

Osobni podaci: NE;Autorska prava : DA;Vlasnik autorskih prava:Članovi obitelji;Sačuvanost:S obzirom na svestrano djelovanje Zlatka Špoljara nacionalne vrijednosti, njegov dug i plodan profesionalni, stvaralački i životni put, bogat umjetnički opus i opsežnu bibliografiju, može se reći da su sačuvane arhivalije gotovo fragmentarne.

Napomena o izlučivanju

Količina sačuvanog gradiva govori da su tijekom Špoljarova života a vjero-

jatno i nakon njegove smrti dijelovi njegove ostavštine što svjesno što nehotice izdvojeni ili nestali, ali o tome nema pisanog traga. Za vrijeme arhivističkog sređivanja gradivo nije izlučivano.

Napomena o sređenosti
Arhivistički sređeno

Napomena o snimanju
Izvorni negativi u seriji fotografija zaštitno su digitalizirani.

Napomena o tvarnim značajkama
Gradivo je u relativno lošem stanju. To se posebno odnosi na starije osobne isprave te notne zapise koji su bili jako izgužvani, djelomice oštećeni, posebno na rubovima. Koliko je to bilo moguće, tijekom sređivanja gradivo je stručno tehnički obrađeno. Posebno je zaštićena serija fotografija. Gradivo u toj seriji je u relativno dobrom stanju. Najosjetljiviji su negativi na staklenim pločama i plan-filmu od kojih je jedan dio oštećen zbog napuknutog ili razbijenog stakla, ali i oštećenosti ili odvajanja emulzije. Manja količina staklenih negativa sačuvana je tek u krhotinama ili nešto većim fragmentima, i nije se mogla identificirati te kao takvi nisu bili presnimljeni prije preuzimanja. Gradivo je elementarno stručno-tehnički očišćeno i zaštićeno opremom za fotografsko gradivo od arhivski najsigurnijih materijala (provjerenih PAT testom), odgovarajućim zaštitnim omotnicama i foto kutijama za trajnu pohranu. Pozitivi su uloženi u pergaminske vrećice, negativi na plan-filmu u poliesterske Melinex vrećice, a negativi na staklenim pločama u preklopne zaštitne omotnice i uloženi okomito u foto kutije s pregradama prema formatu. Razbijeni i oštećeni negativi na staklu dodatno su zaštićeni ulaganjem između prozorskog stakla u formatu negativa. Kvaliteta korisničkih pozitiva nažalost nije arhivska, jer su izrađeni na color papiru ograničene trajnosti, što znači da bi se kroz dogledno vrijeme trebalo iz digitalnih preslika dati izraditi nove.

Vrsta zapisa:
Tekst

Vrsta sadržaja:
Tekstualni dokumenti